

Det Kongelige Kommunal- og Regionaldepartement
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Saksnr.	Løpenr.	Arkivkode	Deres ref.	Dato
04/02637-012	004168/05	000		23.02.2005

AD. HØRINGSUTTALELSE PÅ

- **NOU 2004:19 – LIVSKRAFTIGE DISTRIKTER OG LOKALSAMFUNN – RAMMER FOR EN HELHETLIG OG GEOGRAFISK TILPASSET POLITIKK**
- **KOU 2004:1 – STERKE REGIONER**

Viser til Deres brev av 14.10.04.

Sak vedr. *Høringsuttalelse på distriktskommisjonens utredning NOU 2004:19 – livskraftige distrikter og lokalsamfunn – rammer for en helhetlig og geografisk tilpasset politikk* og *KOU 2004:1 – sterke regioner* ble forelagt Ringerike kommunestyre i møte 10.02. d.å. som i sak nr. 0012/05 fattet følgende vedtak:

1. *Ringerike kommune sluttet seg til utredningen som KS Buskerud har utarbeidet.*
2. *Ringerike kommune vil foreslå at det velges en inndeling basert på 3 forvaltningsnivåer.
Ringerike kommune anser at uavhengig av om det velges 2 eller 3 nivåer må først kommunestrukturen avklares.*
3. *Skal Ringerike kommune inn i en ny større region, prioriteres Oslo regionen framfor BTV regionen.*

Ringerike kommune sin uttalelse til Distriktskommisjonen og KOU om Sterke Regioner blir etter dette følgende:

1. Sammendrag

Det er behov for en **regionalt tilpasset politikk**, som på en langt mer kraftfull måte enn i dag legger til rette for å utnytte og videreutvikle regionale fortrinn i form av både naturlige, industrielle og menneskelige ressurser. Det er behov for en langt sterkere grad av **territoriell samordning**, der det prioriteres og samordnes på tvers av sektorer. Det er behov for en politikk for **verdiskaping og livskraft i distriktene**, der distriktpolitiske mål og hensyn i større grad enn i dag integreres i sektorpolitikken.

POSTADRESSE

Serviceboks 4
3504 Hønefoss

e-postadresse: postmottak@ringerike.kommune.no

KONTORADRESSE

Oslovn. 1
3511 Hønefoss

TELEFAX

32 12 50 30

TELEFON

32 11 74 00

Gitt en trenivåmodell basert på folkevalgte regioner, slutter Ringerike kommune seg til hovedtrekkene i Distriktskommisjonens synspunkter på hvilke oppgaver som regionene bør ha ansvar for: Infrastruktur og samferdsel, utdanning og forskning, næringsutvikling, kultur og idrett, helse, areal-, miljø- og ressursforvaltning. Ringerike kommune vil imidlertid forsterke betydningen av utdanning og forskning innenfor den nye regionalpolitikken, og regionens innflytelse på UoH- og FoU-sektorene. Ansvar for de ulike oppgavene bør variere med hensyn til totalansvar, bestilleransvar og samordningsansvar. Regionen bør ha et selvstendig økonomisk grunnlag basert på rammeoverføringer og direkte skattegrunnlag. På områder der det overføres et totalansvar eller bestilleransvar fra staten til det regionale nivå, må pengene følge med. Overføring av oppgaver fra kommunene til regionen er ikke aktuelt.

Gitt en trenivåmodell basert på folkevalgte regioner, bør de nye regionene ha en størrelse som gjør at de kan overta myndighet fra staten. De nye regionene bør bygges rundt storbyer, eller klynger av mindre byer som kan kompensere for mangelen på storbyer. Ikke minst av hensyn til at hver region bør ha tilbud om høyere universitetsutdanning for å kunne mobilisere ressurser til den nye forskningsbaserte innovasjonen. Regionens næringsøkonomiske særtrekk bør stå sentralt ved inndelingen av de nye regionene. Også identitet bør være et sentralt inndelingskriterium.

2. Mål, strategier og styringssystem i regional- og distriktspolitikken

a) Behov for en politikk for utvikling av regionale fortrinn

Ringerike kommune er enig med Distriktskommisjonen i at det er behov for en politikk som på en langt mer kraftfull måte enn i dag legger til rette for å utnytte og videreutvikle regionale fortrinn i form av både naturlige, industrielle og menneskelige ressurser. Ringerike kommune stiller seg bak Distriktskommisjonens krav om at politikken må kunne tilpasses de forutsetninger, utfordringer og muligheter som finnes i den enkelte region, det vil si en **regionalt tilpasset politikk**. Det må være rom for en geografisk differensiering av politikken innenfor flere viktige sektorer, og det er behov for en langt sterkere grad av **territoriell samordning**, der det prioriteres og samordnes på tvers av sektorer. Ringerike kommune stiller seg også bak kravet om at politikken må **utformes nedefra**, med demokratisk forankring og i partnerskap med sentrale aktører.

b) Behov for en politikk for verdiskaping og livskraft i distriktene

Ringerike kommune deler Distriktskommisjonens oppfatning om at det i distriktsområdene i Norge finnes store ressurser og muligheter, og at distriktene fortsatt har en viktig rolle å spille i de nasjonale verdikjedene.

Ringerike kommune deler Distriktskommisjonens oppfatning om at det er to forhold som i denne sammenhengen er viktige:

- Distriktpolitiske mål og hensyn bør i større grad enn i dag integreres i sektorpolitikken og det må stilles resultatkrav i tråd med dette.
- Staten må fortsatt legge rammene for distriktspolitikken, uansett hvilket forvaltningsnivå som i fremtiden tillegges ansvaret for den territoriale samordningen av sektorpolitikken. Ringerike kommune forutsetter imidlertid at det her er snakk om overordnede rammer, og at regionene får stor handlefrihet innenfor distriktspolitikken.

c) Visjon, mål og strategier i regional- og distriktpolitikken

Ringerike kommune slutter seg til Distriktskommisjonens forslag til visjon for distrikts- og regionalpolitikken: "Videreutvikle attraktive og livskraftige lokalsamfunn gjennom et aktivt og konkurransedyktig næringsliv og likeverdige tjenestetilbud i hele landet, med sikte på å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret".

Ringerike kommune slutter seg til Distriktskommisjonens forslag til **mål** for henholdsvis regionalpolitikken og distriktpolitikken, men etterlyser mål som tydeligere er knyttet til en bærekraftig utvikling. Mål for en bærekraftig utvikling innebærer en overgang fra kortsiktig til langsiktig planlegging og en overgang fra sektorpolitikk til helhetssyn.

Ringerike kommune slutter seg til Distriktskommisjonens forslag til fire overordnede **strategier** som grunnlag for distrikts- og regionalpolitikken: Politikk for å møte endring, vekt på den brede politikken, desentralisering av makt til folkevalgte organer, utnytte handlingsrommet i den smale distriktpolitikken.

d) Styringsstruktur

Ringerike kommune mener desentralisering av makt til underliggende forvaltningsnivåer er nødvendig for å utløse mer av det samlede verdiskapingspotensialet her i landet, og sette lokalsamfunn og regioner i stand til å ta større ansvar for egen utvikling. Ringerike kommune er også enig med flertallet i Distriktskommisjonen i at det må legges opp til en styrket territoriell samordning av statlig sektorpolitikk på regionalt nivå, dvs innenfor faste geografiske grenser. I valg av styringssystem for en territoriell samordning må nærhetsprinsippet og demokratiperspektivet stå sentralt.

Ringerike kommune viser til at det er to hovedalternativer som har vært særlig diskutert i Buskerud: En trenivåmodell basert på folkevalgte regioner og en tonivåmodell. Ringerike kommune gjør her rede for noen av momentene ved de to alternativene

e) Trenivåmodell basert på folkevalgte regioner

Behovet for et sterkere folkevalgt regionnivå er godt utredet, og konklusjonene i de ulike utredningene har uten unntak pekt i samme retning - mot et sterkere folkevalgt regionalt nivå i Norge. Tidligere anbefalinger er imidlertid ikke fulgt opp, og det er nå behov for gjennomføringskraft.

Regionnivået er det lavest mulige effektive nivået for løsning av en rekke oppgaver, og dermed et viktig redskap for en mest mulig effektiv forvaltningsstruktur. På regionalt nivå eksisterer et stort behov for sektorpolitisk samordning, og dette behovet er bare blitt større de senere år. Dette er også en hovedkonklusjon hos Effektutvalget.

De regionale oppgavene og den regionale samordningen ivaretas best av et folkevalgt organ. Regionnivået representerer en viktig demokratisk verdi ved at folkevalgte treffer beslutninger og gjør avveininger som krever skjønnsutøvelse og samordning av oppgaver og politikk. Det folkevalgte regionale nivået bør således i særlig grad overta myndighet fra staten på områder som er av stor betydning for regional utvikling. Der det i større grad åpnes for regionale prioriteringer bør det skapes aksept for regionale ulikheter i politikken, også på sentralt politisk nivå.

f) Samspill mellom nivåene

Ringerike kommune mener samspillet mellom statlig og kommunalt/regionalt nivå bør baseres på at statens overordnede ansvar for distrikts- og regionalpolitikken opprettholdes, samtidig som det kommunale/regionale nivået får mer forutsigbare rammer og større frihet enn i dag både til å prioritere på tvers av sektorer og til å detaljutforme politikken. Som ledd i bestrebelsene på å skape mer forutsigbare rammebetingelser for kommunalt/regionalt nivå, bør statlig langtidsbudsjettering vurderes.

Oppgaver bør legges på det lavest mulige effektive nivå. Oppgaver som krever utøvelse av politisk skjønn og vurdering bør legges til folkevalgte organer. Forvaltningen på kommunalt og regionalt nivå må ha tilstrekkelig makt til å gjøre regionale prioriteringer ut fra helhetlige strategier og til å inngå i partnerskap. Territoriell samordning av den "regionale stat" er nødvendig for lokal og regional vekst og verdiskaping.

3. Oppgaver, ansvar og finansiering

a) Innenfor en trenivåmodell basert på folkevalgt styring, mener Ringerike kommune de nye og større regionene bør ha ansvar for følgende oppgaver:

Infrastruktur og samferdsel

Ringerike kommune er enig med Distriktskommisjonens forslag om at regionene skal ha et ansvar for utbygging av bredbånd, riksvegene utenom stamveiene, samordne utbygging av transportmessig infrastruktur, samferdsel og kollektivtrafikk. I tillegg mener Ringerike kommune at regionene skal ha ansvar for å samordne sjøtransport, jernbanetjenester og flyruter, kunne prioritere mellom infrastruktur og samferdsel, og kunne bruke bompenger som regional "skatt".

Utdanning og forskning

Ringerike kommune er enig med Distriktskommisjonens forslag om at regionene skal ha langt større innflytelse på Forskningsrådets strategier og et bestilleransvar ift forskningsmidlene. Ringerike kommune mener Distriktskommisjonen ikke går langt nok i forhold til regionens innflytelse over høgschooler og universitet. Utdanning og forskning bør bli et hovedfelt innenfor den nye regionalpolitikken, fordi framtidens regionalpolitikk i stor grad må mobilisere ressurser fra kunnskapsinstitusjoner. Sterke regioner må ha tilbud om utdanning på høyere universitetsnivå (forskerutdanning), noe kvalitetsreformen åpner for. Av den grunn mener Ringerike kommune det er behov for desentraliserte beslutningsprosesser for bedre samspill mellom kunnskapsutviklingen og regionens behov. Regionene må få et bestilleransvar overfor høgschooler og universitet.

Næringsutvikling

Ringerike kommune er enig med Distriktskommisjonens forslag om at regionene skal ha bestillingsansvar overfor Innovasjon Norge og et bestillingsansvar ift SIVA, bygdeutvikling, kompensasjonsmidlene for økt arbeidsgiveravgift, og a-etats kvalifiseringsmidler. Ringerike kommune vil samtidig påpeke at vi lever i et kunnskapssamfunn, der samfunns- og næringsliv mer en noe annet forutsetter forskning og høyere utdanning for å utvikles videre. En dreining mot forskningsbasert innovasjon forutsetter et tett samarbeid mellom næringsliv, høyere utdanning og forskning.

Kultur og idrett

Ringerike kommune er enig med Distriktskommisjonens forslag om at regionene skal ha et utvidet ansvar for idrettspolitikken, museene, større kulturinstitusjoner og internasjonalt kultursamarbeid. Ringerike kommune er ikke enig i forslaget om å avvikle flere av riks-institusjonene for kunst- og kulturformidling. I stedet mener Ringerike kommune regionene bør ha langt større innflytelse på riks-institusjonenes aktiviteter og tilbud i regionen.

Kommuneoverskridende areal- og ressursforvaltning

Ringerike kommune er enig med Distriktskommisjonens forslag om at kommunene og regionene sammen skal utforme en helhetlig arealpolitikk basert på overordnede strategier for utbyggingsmønster og ressursutnyttelse.

Helse

Ringerike kommune er enig med Distriktskommisjonens forslag om at regionene skal ha ansvar for samordningstiltak. Ringerike kommune er ikke enig i at regionene skal ha et ansvar for forebyggende helsearbeid, og anbefaler at ansvaret legges til kommunene, som er det operative forvaltningsnivå. Ringerike kommune mener det er behov for en styrket regional innflytelse på og kopling mellom spesialisthelsetjenesten, høgskoler og universiteter til arbeidet for regionens utvikling. Her kan det være naturlig å utvikle nye former for ansvar eller styremodeller.

Areal-, miljø- og ressursforvaltning

Ringerike kommune er enig med Distriktskommisjonens forslag om at regionene skal kunne utvikle egne forvaltningsregimer på lag med kommunene. Ringerike kommune deler synspunktet om at det må være økt mulighet for regionale tilpasninger og prioriteringer innenfor arealvern og bruk av arealressurser. En mulig måte å løse dette på er at planloven åpner for geografisk differensiering og at forvaltningsmyndigheten legges til kommunalt forvaltningsnivå. Ringerike kommune slutter seg til forslaget om at utviklingsmidler i landbruket bør forvaltes av det regionale nivået og nyttes i de aktuelle områder. Ringerike kommune er enig i at det innenfor prinsippet om at fiskeressursene er nasjonale ressurser, bør kunne utredes ordninger med et regionalt forvaltningsansvar. Ringerike kommune er også enig i at eventuelle fremtidige ressursavgifter/grunnrenter innen fiskeri bør tilfalle det regionale nivået. Ringerike kommune deler standpunktet om at inntektene fra kraftproduksjonen som i dag tilfaller kommuner og fylkeskommuner gjennom eiendomsskatt, konsesjonsavgifter og konsesjonskraft bør også i fremtiden komme det lokale og regionale nivået til gode.

I tillegg til overføring av oppgaver til regionalt nivå bør det overføres ytterligere oppgaver og ansvar til det kommunale nivået. Dette for å gi kommunene større mulighet til å ta ansvar for egne ressurser og egen utvikling. Spesielt vil det være aktuelt å styrke kommunenes ansvar for arealforvaltning, næringsutvikling og stedsutvikling. Dette innebærer blant annet at det folkevalgte regionale nivået ikke skal ha innsigelsesrett når det gjelder bla reguleringsplaner.

Lokalisering av statlige, regionale og kommunale arbeidsplasser bør brukes aktivt for å tilføre lokalsamfunn og regioner nye utviklingsressurser i form av arbeidsplasser, kompetanse og større fagmiljø.

b) Ansvarsmodell

Gitt en trenivåmodell basert på folkevalgt styring, er Ringerike kommune enig med Distriktskommisjonen i at ansvaret for de ulike oppgavene vil variere med hensyn til:

- Totalansvar (oppgaver det regionale nivået har direkte ansvar for, og som de selv velger hvordan de vil løse)
- Bestilleransvar (oppgaver som finansieres av det regionale nivået, men som etter bestilling løses av frittstående private eller offentlige aktører)
- Samordningsansvar (overfor sektorer som består av selvstendige aktører)

c) Finansiering

Gitt en trenivåmodell basert på folkevalgt styring, er Ringerike kommune enig med Distriktskommisjonen i at regionen bør ha et selvstendig økonomisk grunnlag basert på rammeoverføringer og direkte skattegrunnlag. På områder der det overføres et totalansvar eller bestilleransvar fra staten til det regionale nivå, må pengene følge med. Også på de områder der det er snakk om samordningsansvar, må det regionale nivået ha tilstrekkelig økonomiske ressurser til å stimulere ønskede løsninger. Kommunesektoren bør sikres forhandlingsrett med staten om utvikling og iverksetting av nye oppgaver som pålegges kommunene.

4. Inndelingskriterier og – alternativer

a) Inndelingskriterier

Gitt en trenivåmodell basert på folkevalgt styring, er Ringerike kommune enig med forslagene i KOU 1:2004 om at størrelse, funksjonalitet og identitet er sentrale kriterier for inndeling av regionene.

Størrelse må sees i sammenheng med oppgaver. Regionene må være store nok til å overta myndighet fra staten på områder som er av stor betydning for regional utvikling, og de må ha makt til å foreta en reell territoriell samordning av politikken.

Funksjonalitet handler i første rekke om regioner som har et sentrumsområde det store omlandet kan dannes rundt. Samtidig vil Ringerike kommune understreke betydningen av den type funksjonelle regioner som er preget av en indre samhandling i næringslivet. I det funksjonelle perspektivet bygges regionene fra toppen, fra deres antatte landsdelssenter. I det næringsøkonomiske perspektivet bygges regionene ut fra en næringsmessig spesialisering. De næringsøkonomiske særtrekk i en region vil samtidig langt på vei være styrende for regionens kunnskapspolitikk, det vil si prioriteringer på UoH og FoU-sektorene. Skal den nye forskningsbaserte innovasjonspolitikken gjennomføres regionalt, må regionene ha tilbud om utdanning på høyere universitetsnivå. Dette taler for at de nye regionene bygges rundt storbyer, eller klynger av mindre byer som kan kompensere for mangelen på storbyer. Funksjonalitet i en bred forståelse av begrepet mener Ringerike kommune er det viktigste kriteriet. Kriteriet peker framover, og er nært knyttet til behovet for at det føres en regionalt tilpasset politikk som legger til rette for å utnytte og videreutvikle regionale fortrinn.

Identitet skapes gjennom prosesser som gir en følelse av enhet med noe eller noen. Næringslivets spesialisering er en kilde til identifikasjon, næringer preger regionen. Identitet skapes gjennom praksis, og kan dermed bygges rundt nye framtidsprosjekter.

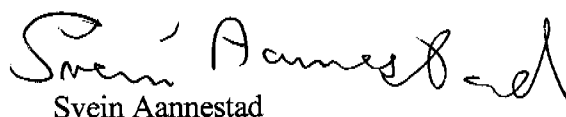
b) Oslo-region

En Oslo-region er befolkningsmessig stor. Store regioner kan overta myndighet fra staten på oppgaver som er av betydning for regional utvikling, og er mer vekstkraftige enn mindre regioner. Oslo-regionen er en stor funksjonell region med Oslo som dominerende senter. Oslos

forsteder og pendlingsomland fyller blant annet de østlige deler av Buskerud. Mellom 10 og 15 % av yrkesaktive i ABS-regionene Drammen og Hønefoss pendler til Oslo. Det utgjør mellom 5 og 8% av totalbefolkningen. Bortsett fra at relativt mange pendler til Oslo, er det lite som binder regionen sammen historisk og identitetsmessig. Manglende felles identitet vil imidlertid være et problem også ved de andre alternativene. Det er derfor trolig mer hensiktsmessig å se på hva som ligger foran oss og som kan være med å skape en ny, felles identitet. Innen Oslo-regionen kan det bygges en sterk konkurranseregion. Ingen er bedre rustet med urban styrke enn en stor Oslo-region, og ingen kan presentere et større folketall. Det vil være gagnlig for Norge at Oslo-regionen er en stor og synlig region i Europa. De sørlige og østlige kommunene i Buskerud inngår i Oslo-regionen når det gjelder ABS-region. Kommunene i Drammens- og Ringeriksregionen er medlemmer både i Vest-regionen og Samarbeidsalliansen for Oslo-regionen.

Dette til orientering.

Ringerike kommune

Svein Aannestad
Rådmann